

Az alföldi erdőművelés helyzete és fejlesztésének iránya

A szerkesztő bizottság 1982. évi munkatervébe — elnökségi határozatnak megfelelően — az erdőművelés helyzetének feltárását, fejlesztési irányának meghatározását, illetve az ezekre irányuló elgondolások közreadását kiemelt feladatként vette fel. A lehető teljesség érdekében két táji ankétot is tervezett tartani — egyet a síkvidéki, egyet a hegyvidéki erdőművelés sajátos kérdéseinek megvitatására. A síkvidéki ankét vitaindító előadásának összeállítására Ván Lászlót, a Kiskunsági EFAG erdőművelési osztályának vezetőjét kérte fel. Az elkészült anyagot a Kecskeméten, 1982. március 11-én tartott kibővített szerkesztő bizottsági ülés a következők szerint tárgyalta.

A vitaindító előadás

Az erdőművelés fejlesztése az OEE kezdeményezése alapján előtérbe került. Megkísérlem az alföldi erdőgazdálkodás legfontosabb tennivalóinak felvázolását azzal a céllal, hogy megvitassuk és fejlesztését segítsük. Elsősorban a Duna—Tisza közére vonatkozóan szólhatok.

Az erdőművelés általános helyzetétől alapjában nem tér el az Alföldé sem, de bizonyos sajátosságaiban mégis.

A technikai lehetőségek alkalmazása itt sokkal egyszerűbb, de ugyanakkor az „ültetvény jellegű” fatermesztés a gazdálkodás jövedelmezőségére erősen kihat. Az erdőművelés munkaerő-, vagy eszközigénye kerül előtérbe. A termesztési célkitűzésnek megfelelően alakított termesztési módszerek viszonylag könnyen tipizálhatók a főbb állományalkotó fajokra és a szükséges gépi eszközök körülményeink között jelentős mértékben átvehetők a mezőgazdaságtól. A fatermesztési modellek megfelelő eligazítást adnak a művelési teendők minden folyamatára.

Adottságaink folytán két évtizeddel ezelőtt az alföldi erdősitések gépesítése eredménnyel oldódott meg. Már gépi ültetéssel látunk el minden erdősitési feladatot a pótlások egy része kivételével. A vonóerő géptípusa változott, jelenleg általánosnak mondható az MTZ típus. Az ápolás helyzete már nem olyan egyöntetű. A talaj, fafaj és megoldást elősegítő, vagy gátló egyéb tényezők függvényében a vegyszeres gyomirtás mellett a mechanikus gyomirtás kézi és gépi úton egyaránt megtalálható a térségben. Vegyszerek alkalmazása terén a permetezés és granulátum kiszórása terjedt, utóbbi főleg a homoki lombegyes fenyesek területén. Az erő- és munkagépek általában alkalmasak a feladat megoldására.

Alföldi művelési sajátosságnak mondható az erdősitések talajápolása, ami kettős célt szolgál: gyomirtást, illetve a talaj vízháztartásának javítását. Ez utóbbi legalább olyan fontos itt, mint a gyomkonkurrencia visszaszorítása. 10—15 évvel ezelőtt nem jelentett nehézséget a sorkapálás kézi munkaerejének alkalmazása, mai gondunk pedig az, hogy a differenciáltan minimálisra szorított ápolási feladatainkhoz a szükséges időszaki munkaerőt biztosítsuk megfelelő bér mellett, nehogy más ágazatok munkaerejét kelljen átcsoportosítással, magasabb költség mellett biztosítani.

Ez áll az állománynevelési feladatokra is. Racionális elvek alapján a tisztítási munkákat minimálisra szabtuk, de a gépesítési lehetőségek nevelővágásokban ha meg is vannak, olyan minimális arányt képviselnek ma még, hogy pillanatnyi szorításunkat jelentősen nem oldják.

Tisztításokban a feltáró hálózat mellett alkalmazott kombinált eljárás csök-

kenti a munkaigényt és a kitermelt anyag közelítésének lehetőségét megteremtve a gyérítési feltételeket is javítjuk, mégis, a mai feladatok megoldása rendkívüli erőfeszítést kíván.

Külön kell szólni a szaporítóanyag-termelés helyzetéről. A felújítások, illetve telepítések sok csemetét igényelnek, ezek zömét a fejlesztési irányelvek szerint profilírozott és összevont, nagyobb kiterjedésű kertekben neveljük meg. A térségben kiemelkedő, korszerűen felszerelt kertek is vannak, de ezek mellett kisebb, a helyi és közvetlen környék felhasználását kiszolgáló kertek is üzemelnek, sok esetben a leggazdaságosabban. A nagyüzemi báziskertek a szociális ellátottságuk mellett korszerű öntözéssel, kellő mértékű csemetekerti gépparkkal felszereltek. A *Rath*-gépsor mellett alkalmazásra kerül az ERTI aprómagvető gép és kiegészítő adapterei is. Mindkettő géprendszerszerűen alkalmazható, de az egyes fajok sajátos termesztési módjai mellett más-más kiegészítéssel. A mechanikai mellett a gyomirtás vegyszeres módja általánosan mondható, de a gépesítési lehetőségek nem elégítik ki még mindenütt az igényeket. A növényvédelem biztosítása is igen fontos, mivel nagyüzemi kertekben a kórokozók tömeges elszaporodásának adottsága fokozottan fennáll. A nagyüzemi és tartamos csemetekerti hasznosítás fokozódó gondja a tápanyag-utánpótlás. A műtrágyázás mellett humusz anyagokat is adni kell. Ilyen gondjainkat csökkenti a különböző lehetőségek kihasználása: a kéreg, a lepárolt fenyőtű komposztálása stb.

A fenyőcsemeték termesztése ezideig főleg nem minőségi mag felhasználásával történt, egész kis mennyiségű a plantázsmag alkalmazása. Nem egységes ugyan az eljárás, de kisebb-nagyobb technológiai eltérés mellett kettő vagy egy éves magági, vagy alávágott csemetéket megtermelünk. Ez egyrészt a *Rath*-ra, másrészt az ERTI vetőgépre épül, de sajátos, egyéb eredményes eljárások is vannak. A tölgymakkot, vagy speciális ERTI vetőgéppel, vagy ideiglenes megoldásokkal vetjük az ápolási-kiemelési adottságokhoz igazodva. Ugyanígy az egyéb lomb fajok is. Az aprómagvúak közül a szürkenyár nevelése jelentős, ami az ERTI aprómag-vetőgéppel megoldottnak mondható vegyszeres gyomirtás mellett. Az akác magról való nevelése eltérő technológiákkal ugyan, de megoldott, bár bizonyos kórokozók még zavarják a nevelését. A nemesnyár szaporítóanyag előállítása az új fajták anyatelepének létesítésével bővül. A dugványozás gépi megoldása nem mondható megnyugtatónak, éppen úgy a dugványvágás gépesítettsége sem. Ugyanez mondható el a gyökérdugványról szaporításra kerülő nemesített akác helyzetéről is.

Az erdőművelési ágazat gépesítésének szinten tartása, illetve kisebb mérvű fejlesztése a vállalati fejlesztési alapra hárul. Az 5/1980., illetve 3/1981. számú MEM—PM—ÁH rendelet lehetőségével eddig kaptunk bizonyos támogatást a szaporítóanyag-termelés fejlesztésére a célcsoportos beruházási keretből, illetve az erdőfenntartási alapból. Erre a támogatásra továbbiakban is szükség van. Az erdőművelési egységarak alkalmazása terén a telepítési egységarak mellett veszteséges az ágazat. A minőségi felár nem nyújt fedezetet a nemes szaporítóanyag többletköltségére. A természeti tényezők bizonytalanságából eredő veszélyeztetést az alföldi gazdaságok az Állami Biztosítóval kötött biztosítás útján részben kiküszöbölik. Ez jelentős (majdnem 20%-os) költség-többletet jelent, ami vállalati eredmény rovására megy és nem is vállalja minden gazdaság. Ugyancsak az ágazatokat sújtja a felújítás, illetve telepítés előírt befejezési ideje. Az elhúzódas az aszályos esztendőkhöz természetes és az eredményesség elmaradása mellett a szankció kettős elmarasztalást jelent.

A művelési feladatok fejlesztéséhez tartozik még annak a kérdésnek tisztázása is, hogy az alföldi védelmi rendeltetésű erdők milyen elhatárolást nyerjenek? A védelmi rendeltetés — mint általában — az Alföldön sem választható szét élesen a fatermesztéstől. A Duna—Tisza közí homoki termőhelyek jelentős részén álló fenyvesek védelmi szerepe vitathatatlan. Az előttünk álló feladatok megoldását tekintve pedig nagyon lényeges annak a tisztázása, hogy milyen vágásforduló mellett, és mennyire intenzív nevelési elvek alapján kezeljük ezeket az állományokat. Ez jelentős fejlesztési kérdés, mert az üzemtervi rendezés mellett a technikai-technológiai irányt is egyértelművé teszi. A termőhelyi adottságokban, illetve azok változásában gyökeredzik az a sajátos döntés is, ami ebben a térségben az akác és hazainyár sarjaztatással történő felújítását bizonyos mértékben fejlesztésnek tekinti. Ez fafajpolitikai megfontolásból, a belvíz rendezés talajvíz süllyesztő hatása miatt és a fenyőállományok túlsúlyának csökkentésére szükséges. A fatermesztést szolgáló termőhelyeken a felújítási feladatok megoldásának módja nem mindig egyforma.

Nemcsak a termőhelyi adottságok eltérő volta, hanem a gazdálkodási körülmények miatt sem egységes helyzet következtében természetes az, hogy a továbblépés, a fejlesztés legközelebbi mozzanata sem lehet azonos. De úgy vélem, hogy az irány egyeztetésében mégis sok a közös tennivaló és ebben kell együtt keresni a megoldást, egymás véleményével éppen úgy, mint az ágazat legfelső vezetésének segítségén keresztül. Így a további megvalósításra kerülő kérdések közül csak a legfontosabbakat említeném még meg.

Szaporítóanyag-termelés terén a korszerű irányelveknek megfelelően tovább kell fejleszteni a különböző termesztési módokat. Gondolok itt a plantázsmagból nevelt tasakos fenyőre épp úgy, mint a szabadföldi termesztésű fenyőre vagy lombcsemetékre. A mértékét tekintve az előzőt a legjobb termőhelyek arányában, az alföldi plantázsmag függvényében tartom indokoltnak. A termesztés alapfeltételeinek beruházást igénylő részét a gazdasági források mellett központi forrásból való támogatás nélkül nem látom biztosítottak. De az elismert *Rath* vagy *Egedal* gépsorok mellett a hazai megvalósításból biztosítható gépsorok támogatása is indokolt.

Az egyes fafajok termesztési technológiájából hiányzó, vagy korszerűsítésre váró gépi elemek pótlása megoldására az alkalmazók maguk is törekedjenek. Úgy vélem, hogy ez jelen gazdasági helyzetben indokolt és ez is jelentős előrelépést jelent fejlesztésünkben. Erdőfelújítás-erdőtelepítés terén a teljes talajelőkészítési technológiára épült eljárás nehézségei a *T—100* lánctalpas erőgépek bizonytalansága vagy kiváltása miatt nem kis gondot jelentenek. Ennek központi lerendezése szükséges. A tuskókiemelés hidraulikus megoldása hasonlóképpen sürgős. A tuskózást, illetve mélyforgatást végző egyéb erő- és munkagépek kísérleti alkalmazása is a fejlesztés elengedhetetlen tartozéka. Az erdősítés, valamint a vegyszeres gyomirtás a talajápolás erő- és munkagépei terén a jelenleg eltérő adottságokat nem tartom veszélyesnek, mivel a jövőbeli lehetőségek szerint minden gazdaság megtalálhatja a neki legjobbakat ezután is. A granulátumok biztosítása azonban továbbra is szükséges. A fő fafajok ültetésénél a gépesítés által megkívánt hálózati kérdés megoldható a modellek tisztázása alapján. A részleges talajelőkészítés módjának differenciált alkalmazása továbbra is szükséges.

Állománynevelés terén mutatkozó fejlesztési nehézségeink ma még egyrészt onnan adódnak, hogy tisztítási-gyérítési korú állományaink sűrű hálózatuak, másrészt pedig a fejlett, gépi úton végezhető tisztítás, gyérítés eszközigénye igen nagy megterhelést jelentene. Még az is tisztázandó, hogy viszonyaink kö-

zött milyen formájú és típusú gépesítés jelentene gazdaságos és az állomány értékét növelő megoldást. Azt fejlesztési irányként elfogadhatjuk, hogy a racionalizált nevelési elveknek megfelelően a természeti cél szerint differenciálva a gépi közelítő hálózatra építve alkalmazzuk a kombinált eljárását még akkor is, ha most még motorfűrésszel végezzük is a kitermelést. A faanyag így kiközelíthető akár géppel, akár közelítő kerékpár útján, az állományok jövőbeni értékét pedig a visszahagyott, válogatott törzsek fokozottan növelik. A gépi úton végezhető műveleteket pedig minél magasabb arányban segítenünk kell ott, ahol azok megvalósíthatók.

Ván László

A vita

Az alföldi erdőművelés helyzetéről, feladatairól, nehézségeiről írt vitaindító általános elismerést kapott a vitán. Anyaga a kötött terjedelmen belül az alföldi erdőművelés szinte teljes kérdéskomplexumát érinti. Természetesen a feladatarányok gazdaságoként mások, de a kérdések közösek.

A hozzászólások tükrözték ezeket az arányeltolódásokat. Ugyanígy az erdőművelés egyenrangú vagy hátrányos helyzetének kérdése is ha szóba került, a megnyilvánulás a hozzászólók beosztását egyértelműen tükrözte, dokumentálva ezzel egyúttal azt, hogy lehet az eltérő mércét is azonosnak tekinteni. Szükséges tehát időnként a szemléletet is felülvizsgálni, hogy ne csak a művelő érezze hátrányosnak, ha az erdőművelés fizikai dolgozói nem kapják azt az arányos jövedelmet és szociális ellátást, amit a fatermelők és segédüzemágiak, hanem a felsőbb vezetők is. Vagy pl. az exportra történő fakitermelés, értékesítés rövid kampánya ha külön rendkívüli anyagi elismerést érdemel, mért nincs hasonló lehetősége a művelőnek talán sokkal több kitartást, munkabefektetést igénylő következetes munkájáért, mely nem mérhető néhány hónap alatt vagy egyetlen év eredményével.

A hozzászólók véleményéből a leglényegesebb elemeket alábbiakban ismertetjük a felszólalások sorrendjében, nem ismételve azonban a már elhangzottakat.

Vida László: Gazdaságuk élőfakészlete az első üzemtervekéhez képest 1 millió m³-rel emelkedett, ami a kitermelési lehetőségeket növeli. Ez az erdőművelés érdeme. Az erdőművelési tevékenység válságáról esetenként szó esik. Ez szerinte túlzás. A szakma ma is lelkiismeretesen végzi feladatát. A nehézségek, gondok megoldásáról lehet és kell beszélni. Ezek nem pénzügyiek. Gond az eszközellátás a beszerezhetőség oldaláról nézve. Gond a munkaerő, főként a szabályozó rendszer kötöttségei miatt. A szolnoki társulás ajánlást dolgozott ki a sok variáció csökkentésére, a gépek, technológiák egységesítésére. Még további tipizálás kívánatos, hogy leginkább kis szériák gyártása lehetséges legyen.

Az erdőművelésben nagy a nődolgozók aránya. Nincs azonban olyan létszám, hogy időszaki melléktüzemág legyen szervezhető. Így csak részben oldható meg a téli foglalkoztatottság. Rendeleti és kedvezmény lehetőség segíthetne.

Nagy gondjuk a legjobb termőhelyeken, a hullámtérben való munka. Beszüntették az üzemterv szerinti gazdálkodást ott, mert belefáradtak az árvi- zekkel való küzdelembe. A szaporítóanyag megtermeltetésére a vevők nem szerződtek, saját kockázatukra termelik a szokott mennyiséget, irányt véve a nemesített anyag arányának növelésére. Tevékenységük termelési értéke 83%-ban ipari, 17%-ban erdőgazdálkodási. Így elenyésző az erdőművelés, méginkább a szaporítóanyag-termelés aránya.

Keszthelyi István a vitaindító anyagot kiegészíti a következőkkel: Utal az Alföldön is előforduló, bár zömében természetvédelmi védettséget élvező természetsszerű (tölgyes, kőrises, fehérnyáras, borókás) erdőkre, a fatermesztés minőségi és mennyiségi célú bontásának arányaira. A törzsnyesés a minőségi fatermesztés nélkülözhetetlen feltétele az Alföld száraz klímájában. Az alföldi véderdőkben több természetsszerű és külterjes, sarjzatatott erdőt kíván a védett erdőkre megállapított általános erdőgazdálkodási irányelv. A kevésbé intenzív erdőgazdálkodás egyeztethető jobban össze a védelmi rendeltetéssel. Ezzel azonban nem vitatja azt, hogy az erdei és feketefenyveseknek is van talajvédelmi szerepe, vagy rendeltetése.

Deák István: A tengelici homokvidéken érdekelt mindössze egy erdészet területén. Ezért szívesen venné át a profilgazda nagy tapasztalatait. Szeretett volna számokat, adatokat is olvasni, valamint az akácsarjztatás technológiájának leírását. Állásfoglalást vár a *Fomes annosus* károsítás dolgában. A szaporítóanyag-termelés anyagi vetülete náluk, egy kis gazdaságban súlyosabb, mint pl. Szegeden.

Dr. Szemerédi Miklós: Megállapítja, hogy az alföldi gazdaságoknál kivétel nélkül a félintenzív fenyőcsemete-nevelés maradt meg, nem véletlenül. Országunk élőfakészletében beállott növekedés rendkívüli és a KGST-tagjai által hihetetlen. Az 1946. évi 110 millió m³ élőfakészletünk mostani 250 millió m³ körüli felnövekedése még akkor is példátlan erdőművelési eredmény, ha jelentős korrakcióra szorul pl. a fatermési táblák változása miatti ártértékeléssel. **Dr. Királyi Ernő** által vezetett erdőművelési értekezleten minden problémát felvetettek a művelők, ígéretet kaptak a megoldásra.

A múlt tevékenységének számok adta elismerése és a közelmúlt, vagy a jelen mélypontjáról kivezető úton való elindulás máris kedvezőbbé tette az erdőművelés kilátásait. A tsz nyár-kitermelések területének újra nyárasítását dotációval javasolja elősegíteni.

A vadászterületek bérleti díjából erdei vadkár térítésre, vagy legalább a vadkár miatt büntető szankció alá eső területek szankciójának megtérítésére kellene fedezetet elkülöníteni. Az erdőgazdálkodót sújtja a károk termelési értékének kiesése, a pótlások többletköltsége, a befejezés elhúzódása miatti egyéb többletmunka és költség, beleértve a vadkár-elhárítási próbálkozásokat és még büntetést is fizet. Mindezek okozója a vadászati jog bérlője, gyakorlója mentes minden anyagi következménytől. A polgári peres kárkövetelés erkölcsi hátrányai is az erdőművelőkre hárulnának. A társadalmi igazságérzeten alapulva kellene a kérdést legalább kármegosztásos alapon rendezni.

Dr. Szodfridt István: A felszabadulás után új alapokról indult alföldi erdőgazdálkodás sikereként megemlíti, hogy a szanált termelősövetkezetek 6—8 aranykoronás átlagértékű területeken csak veszteséggel tudták a mezőgazdasági termelést folytatni. A Kiskunsági EFAG eredményes erdőgazdálkodást folytat a 2.4—4. aranykoronás silány, gazdasági erdőnek csak jóakarattal mondható területeken is.

Dr. Solymos Rezső, a vitaülés elnöke: Az eddigi felvetésekre válaszolva magyarázatot ad a „válság-helyzet” kérdésére. A hegy- és dombvidéken súlyosabb az erdőművelés helyzete, mert a síkvidéken, ha a véghasználati fakitermelés tekintettel van a felújítás feltételeire, az erdőművelési feladatok legnagyobbika, az erdőfelújítás gépesített munkaként végezhető.

Az Alföld *Fomes* problémája olyan életkorú állományokban jelentkezik, amikor azok már jelentős fatömeget és hasznosítható faanyagot adnak. A kármelegőzésben sikerrel kecsegtet a *Peniophora gigantea*-val történő tuskókezelés.

A társadalom érdeklődése az erdő felé fordult. Ez segít abban, hogy az erdőgazdálkodás jelentősége növekedjék az erdő közvetett hasznainak elismerése révén. Az erdőt most már nemcsak az erdészek féltik.

Varga Béla: Kívánja, hogy az alföldiek ne ismerjék meg a hegyvidéki gondokat. Hangsúlyozza, hogy az erdőgazdálkodás és azon belül is az erdőművelés az, amely nem illeszkedik a népgazdaság szabályozó rendszerébe, mert a rövidtávú érdekek ellene dolgoznak a hosszú távú érdekeknek. A figyelmet rá kell irányítani az ellentmondásokra, buktatókra. Egyesületünknek, az OEE-nek ez évi munkaprogramja is az ellentmondások feltárása minden szinten: szabályozókban, technikai, technológiai, munkaszervezési szinten.

Tóth Imre: Hallatlanul megrágták a nehéz láncfalpas traktorok javítása, üzemeltetése. Rossz az alkatrészellátásuk. Ez központi intézkedést igénylő közös gondja minden alföldi gazdaságnak a homoki akácospok mesterséges felújításában, átalakításában, hogy mentesüljenek az akácsarjztatás „szakmai tehetlenség”-ből adódó hányadától. Ha nem sikerül a szakmán kívüli okokból rövidesen elegendő új nehéz láncfalpas traktort beszerezni, meg kell alkudni a rossz akác sarjerdők kényszerű gondolatával is gazdálkodói, hatósági és tudományos szinten egyaránt, és inkább a kevésbé költség- és energiaigényes felújítást pótló telepítéssel lehetővé tenni a nem gazdaságos sarjerdő szerkezet-átalakítások egy részének megváltását. Így a parlag területek csökkennének, helyettük ugyan a rossz sarjerdők szaporodnának, de mégis szélesebb bázison valósulna meg a bővített újratermelés azonos, vagy kisebb költséggel.

Az akáccsemetével történő felújításokba, telepítésekbe érdemes 5—10% glediściát elegyíteni. Ez az akác sarjztatásakor hagyásfaként megmaradna. Az utolsó véghasználatkor a glediícia lemezipari rönköt ad a jó, vagy közepes akác termőhelyeken. Rendkívül szép a glediícia furnér és így a homoki termőhelyek egy részén is termelhető lemezipari rönk, nemcsak az ártéren, ahol általában ez a fő termelési cél.

Közös gondja a gazdaságoknak a határtermőhelyekre telepített erdei- és főként feketefenyvesek rövid befejezési kötelezettsége. E termőhelyeken egyetlen aszálykár megakadályozhatja a hat év alatt történő befejezést. Legalább nyolc évre kell e határidőt emelni.

Kaán Károly, a trianoni békehatározatra írt észrevételeiben annakidején egyesületünk lapjában előrejelezte azt, ami hazánkban szomszédaink érdeklensége és erdőirtásai következtében az árvizek terén az utolsó 8—10 évben bekövetkezett. Nemcsak a Tisza árterében, hanem a Gemenci ÁEVG területén a Duna-ártéren is mintegy 300 ha 1—5 éves fűzfiatalos tört össze januárban. A Tisza, Körösök, Maros hullámtereinek most már rendszeressé vált nagy tavaszi árvizei súlyos gondot okoznak, de mégis meg kell találni a gazdaságos ártéri erdőgazdálkodás módszereit az új árvízi körülményekhez igazodva is.

Csőtőnyi József: Közli a vitaülés résztvevőivel, hogy az Erdészeti és Faipari Hivatal kiemelt szociálpolitikai feladattá tette az erdőművelési dolgozók körülményeinek javítását. Ez tükröződik az 1982. évi bérpreferencia felhasználási irányelveiben. Az OEE szociálpolitikai munkabizottságának is kiemelt feladata megvizsgálni az erdőművelésben dolgozók munkakörülményeit.

Barányi László: Rövid történeti áttekintéssel kezdett. A futóhomok megkötésével több mint 100 éve egyesületünk lapjában már több neves szakírónk foglalkozott és az erdei- és feketefenyőt ajánlotta az Alföldre.

A felszabadulás utáni nagy erdőtelepítésekkel az Alföldön megnőtt az erdők területe, létrejöttek az alföldi erdei- és feketefenyvesek.

Ma az a probléma, hogy nincs meg az ipari háttér a nagytömegű előhasz-

nálatti faanyag fogadására. Súlyosbítja ezt a gondot, hogy a helyenként már komoly problémát adó *Fomes annosus* miatt az eredetileg 60—80 évre tervezett vágáskort 40—60 évre le kell szállítani, tehát hamarosan véghasználati fatömeg is belép. A megtermelt valós fatömeg kitermelése reálisan apríték, mely vékony forgácslemez gyártásra lenne alkalmas. Ez erdőművelési érdek is. Nincs ugyanis más választás, fenyő után fenyőt kell újra ültetni e más fatermesztésre alkalmatlan termőhelyekre. A minőségi fatermelés céljára (papírfá, fűrészrönk) erdőrésztelenként lehet az arra alkalmas méretek elérésére reményt adó, egészséges erdőrészteleneket kiválasztani. Jelentősebb azonban a csak aprítékként kitermelhető és hasznosítható, főként előhasználati famenynység. Ilyen üzem létrehozása előbb-utóbb halaszthatatlan feladat a már meglevő és még ezután telepítendő alföldi fenyvesek súlypontjához közel eső helyen. (Pl. Kiskunhalas).

Tóth Imre

Bulgáriában az erdőgazdálkodás intenzív fejlesztése már 30 éve folyik. Ennek elenére az elért eredmények szerények. Ezt mutatja az Erdészeti és Faipari Minisztériumnak a VIII. ötéves tervidőszakára és 1990-ig kidolgozott fejlesztési programja. Nagy figyelmet fordított az erdőgazdálkodás fejlesztésére a Bolgár Kommunista Párt XII. Kongresszusa is, a kongresszusi határozatokban.

Az erdőgazdálkodás további hatékonyságának és ökológiai szerepének javításához meg kell találni a tervezés, irányítás konkrétabb formáit. E cél érdekében az „1 ha erdőterületre eső jövedelem és bevétel” tervezői mutatószámnak az üzemi gyakorlatba történő bevezetését javasolja *Veszelin Georgiev* a Központi Bizottság munkatársa. Ezen mutatószám bevezetése kiegészítő ösztönzője lehet az erdőterület és más természeti források hatékonyabb kihasználásának. A mutatószám bevezetése az erdők közgazdasági, ökológiai és szociális szerepét értékelő mutatószám-rendszer teljes kidolgozását igényli. Ezt a munkát a közgazdasági és erdőszeti szakembereknek előzetesen el kell végezni.

Az erdőgazdálkodás fejlesztési program lehetőségeinek jobb kihasználásában az erdőrendezés is meg kell, hogy találja saját feladatait. Az erdőgazdasági üzemterv maximálisan meg kell, hogy könnyítse az irányító szervek munkáit. Elképzelhető olyan gyakorlat bevezetése, hogy az üzemterveket minimálisan két variációban készítsék el a tervezők. Nagyobb előkészítő munkát igényel ez tőlük a fafajmegválasztás, ésszerűbb technológia megválasztása, ipari ültetvények létesítése, fahasználati munkák szervezése, erdőgazdasági útépitések stb. vonatkozásában.

A fenti mutatószámnak a bevezetése lehetővé fogja tenni a gazdaságossági szemlélet elterjedését az erdőgazdálkodásban, a termelés irányításában és elősegíti a kitűzött célok megvalósítását.

(Gorszko sztopansztvo 1981. 7. sz. Ref.: *Moór Gy.*)

A Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság 1982. november 16—20 között rendezi meg a soron következő ORGTECHNIK '82 nemzetközi részvételi szervezés- és vezetéstechnikai szakkonferenciát az Országos Széchenyi Könyvtár Budavári Palotájában „F” épületben (Budapest, I. Szent György tér, a Történeti Múzeum mellett).

Bemutatásra kerülnek versenyképes szervezés- és vezetéstechnikai eszközök. Szakmai napokra, termékismertető előadásokra is sor kerül a mezőgazdaság, az ipar, a kereskedelem, az oktatás és a kutatás-fejlesztés területéről.

A Társaság címe: Budapest, VI. Anker köz 1. 1368